

29. Νέοι εχθροί εμφανίζονται και αποσπούν εδάφη από την αυτοκρατορία

1. Παρατηρήστε τον χάρτη 2, εντοπίστε εκεί τις κινήσεις των **Νορμανδών** και των **Σελτζούκων Τούρκων** και αντιστοιχίστε στον παρακάτω πίνακα αυτά που ταιριάζουν:

Σελτζούκοι •	<ul style="list-style-type: none"> • Ήρθαν από την Ανατολή. • Τους αντιμετώπισε ο Αλέξιος Α' Κομνηνός. • Κατέλαβαν βυζαντινά εδάφη στη Ν. Ιταλία. • Τους αντιμετώπισε ο Ρωμανός Δ' Διογένης. • Κατέλαβαν την Αρμενία και τη Μ. Ασία. • Ακολούθησαν την Εγνατία Οδό. • Έκλεισαν τους δρόμους προς την Ανατολή. • Ήρθαν από τον Βορρά και τη Δύση.
Νορμανδοί •	

2. Παρατηρήστε την εικόνα 1 και διαβάστε το κείμενο-πηγή 5. Συζητήστε στην τάξη τη συμπεριφορά του νικητή **Αλπ Αρσλάν** προς τον αιχμάλωτο **Ρωμανό Δ' Διογένη**. Σχολίάστε το νόημα των λόγων που του είπε. Θυμάστε κάτι ανάλογο από την περυσινή σας ιστορία;
3. Προσπαθήστε να βρείτε και να ακούσετε στην τάξη το «Τσάμικο» τραγούδι-πηγή 4. Σχετίζεται το τραγούδι με το σημερινό μάθημα; Σε ποιες άλλες στιγμές της ιστορίας της πατρίδας μας νομίζετε ότι αναφέρεται;
4. Διαβάστε το κείμενο-πηγή 6 για την **Άννα Κομνηνή**, και συζητήστε στην τάξη τις αντιλήψεις που είχαν οι Βυζαντινοί για τις γυναίκες και για τις ικανότητές τους να αναλάβουν την εξουσία ενός κράτους. Συμβαίνει κάτι ανάλογο σήμερα; Αναφέρετε συγκεκριμένα παραδείγματα ομοιότητας ή διαφοράς.
5. Διαβάστε το παρακάτω κείμενο-πηγή του Ρώσου ιστορικού Α. Α. Βασίλιεφ, και το κείμενο-πηγή 24.4. Ύστερα συζητήστε τη σημασία που είχε για το Βυζάντιο και τον χριστιανικό κόσμο το σχίσμα των εκκλησιών.

Το οριστικό σχίσμα του 1054

«Μετά την εικονομαχία, οι σχέσεις ανατολικής και δυτικής εκκλησίας ψυχράθηκαν και σιγά-σιγά η μία απομακρυνόταν από την άλλη. Η σημαντικότερη διαφορά ανάμεσά τους ήταν το ζήτημα των Πρωτείων του Πάπα, ο οποίος ήθελε να εξουσιάζει όλους τους άλλους Πατριάρχες. Το 1054 λοιπόν οι σχέσεις των δύο εκκλησιών διακόπηκαν οριστικά. Οι συνέπειες ήταν οδυνηρές και για τις δύο πλευρές. Δυο χριστιανικοί κόσμοι χωρίστηκαν και το σχίσμα αυτό παραμένει αγεφύρωτο έως σήμερα. Το μίσος που κυριάρχησε ανάμεσά τους θα εκδηλωθεί εκ μέρους της Δύσης, λόγο αργότερα, με τις σταυροφορίες και την άλωση της Πόλης το 1204».

Α.Α. Βασίλιεφ, Ιστορία της βυζαντινής αυτοκρατορίας